

Kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävän matkailun toimintamalli kulttuuriympäristöissä

11.10.2018 | Anne Mattero
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tutkimuksen tausta

Kansainvälisen matkailun kasvu

- Vuonna 2017 Suomen kansainvälisen matkailun kasvu oli 17 %
- UNWTO:n ennusteen mukaan kansainvälinen matkailu kasvaa 4-5 %:a vuodessa
- Matkailulla on monia myönteisiä vaikutuksia muun muassa talouteen, työllisyyteen ja alueiden elinvoimaisuuteen
- Kulttuuri- ja luonnonympäristöt ovat matkailun tärkeitä voimavaroja ja vetovoimatekijöitä sekä sisällöllisesti että taloudellisesti keskeisiä matkailuelinkeinon kannalta
- Lisääntynyt matkailu asettaa kuitenkin kestävyuden matkailualueiden kulttuuri- ja luonnonympäristöissä yhä kovemmalle koetukselle
- Kielteisten vaikutusten saavuttaessa tietyn tason alkavat paikalliset asukkaat ja myös matkailijat reagoida niihin (ns. kantokyky on saavutettu)

Strategia-asiakirjoja

- Hallituksen päivitetty toimintasuunnitelma 2017-2019
  - Matkailun toimenpideohjelma 4.0, jossa mukana kestävän matkailun ja kulttuurimatkailun kokonaisuudet
- YK:n Agenda 2030
  - luoda paikallisväestölle työpaikkoja, edistää paikallista kulttuuria ja vastuullista kuluttamista
  - tuottaa mittareita matkailun kestävien vaikutusten seuraamiseksi
- Suomen Arktinen strategia
  - miten voidaan kestävän matkailun avulla edistää arktisen alueen yhteisöjen taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä kulttuurista itseilmaisua?
- OKM:n kulttuuripolitiikan strategia 2025
  - ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän kehityksen vaatimus
  - esiin nousevat erilaiset tavat, joilla kulttuurin toimialan, muun muassa kulttuurimatkailun toimin voidaan – ja tulee – tukea tällaista kehitystä
- Kulttuuriympäristöstrategia, Maailmanperintöstrategia, Metsähallituksen kestävän matkailun tavoitteet

Miksi ja mihin tietoa tarvitaan?

Matkailun kestävyys ja kantokyvyn arviointi

Suomessa on toistaiseksi tehty lähinnä yksittäisiä tutkimuksia kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävästä matkailusta ja kantokyvystä.

Laajemmin hyödynnettävää tutkimustietoa, työkaluja, ohjeita ja raja-arvoja matkailun kulttuuristen ja sosiaalisten seurausten arvioimiseen ja ennakointiin ei ole käytettävissä

Ns. kantokyvyn ylittymisiä on havaittavissa Suomessakin alueilla, joissa matkailun kasvu on ollut nopeaa (esimerkiksi Lapissa)

Tietoa tarvitaan matkailun kulttuurisista ja sosiaalisista vaikutuksista ennakoinnin, arvioinnin ja seurannan tueksi, jota voidaan hyödyntää

- Päätöksenteossa ja kehittämistyössä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla
- Matkailukohteissa
- Matkailuyrityksissä
- Matkailun rajapinnoissa

Matkailijat ovat entistä tietoisempia kestävä kehityksen tavoitteista ja haluavat toimia vastuullisesti / eri kohderyhmillä käsitys voi olla erilainen

Tavoitteet

Matkailun vaikutusten hallinta ja hyötyjen kotiuttaminen

Matkailun vaikutusten hallinta

- Positiivisten vaikutusten maksimointi
- Negatiivisten vaikutusten minimointi

Hyötyjen kotiuttaminen nykyistä paremmin kohteisiin ja alueille

- Matkailu tukee kulttuurikohteiden, kulttuuri- ja luonnonympäristöjen säilymistä, vaalimista ja liiketoimintaa

Kohteiden vetovoimaisuuden ja laadukkaan matkakokemuksen ylläpitäminen (asiakastyytyväisyys)

Tietämyksen lisääminen matkailun kulttuuri-, kulttuuriperintö- ja ympäristöarvoista sekä niistä viestiminen

Matkailun ympärivuotisuuden vahvistaminen

Verkostomaisen yhteistyön vahvistaminen

Toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet

- Laaditaan nykytila-analyysi ja toimintaympäristön kuvaus
- Tarkastellaan olemassa olevia varsinkin kansainvälisiä toimia ja malleja
- Valitaan 2-3 esimerkkikohdetta/aluetta, joita tarkastellaan lähemmin
- Laaditaan kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävän matkailun painopistealueet

Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiä

- Minkälaisia kulttuurisia ja sosiaalisia vaikutuksia kasvavalla matkailulla on matkailualueiden kulttuuriympäristöihin, paikallisten asukkaiden arkeen, kulttuuriin ja elinkeinoelämän?
- Millä menetelmillä näitä vaikutuksia voidaan arvioida?
- Millä menetelmillä voidaan arvioida, vaikuttavatko ja miten kulttuurisen ja sosiaalisen kantokyvyn kysymykset matkailijoiden käyntikokemuksiin? Jos matkailijamäärät lisääntyvät kohteissa, miten tämän vaikuttaa kävijäkokemukseen ja kohteen vetovoimaan?
- Miten arviointimenetelmät voidaan vakiinnuttaa osaksi matkailualan kehittämistä, investointeja ja liiketoimintaa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla?
- Miten matkailutuloja voisi ohjautua nykyistä paremmin myös kulttuurisisältöjen tuottajille matkailuliiketoiminnan periaattein?

Kiitos!

Lisäkysymykset 1.11.2018 mennessä: vnteam@vnk.fi

